

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ
ياۋايى ھايۋانلارنى مۇھاپىزەت
قىلىش قانۇنى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ياۋايى
ھايۋانلارنى مۇھاپىزەت قىلىش
قانۇنى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

中华人民共和国野生动物保护法/全国人大常委会编;新疆维吾尔自治区人大常委会办公厅法律法规译文审定小组译。

—乌鲁木齐:新疆人民出版社,2004.4

(中华人民共和国法律丛书)

ISBN 7-228-08700-3

I. 野… I. ①全… ②新… II. 野生动物保护法
—中国—维吾尔语 (中国少数民族语言)

IV. D922.68

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2004)第 029443 号

责任编辑:安尼瓦尔·沙比提

责任校对:木尼拉

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮编:830001)

新疆新华书店发行

新疆新华印刷厂印刷

850×1168 毫米 32 开本 0.625 印张

2004 年 4 月第 1 版 2004 年 4 月第 1 次印刷

印数:1—4060

ISBN 7-228-08700-3 定价(共 50 本):190.00 元

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەنۋەر سابىت
مەسئۇل كوررېكتورى: مۇنەرە

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى مۇھاپىزەت قىلىش قانۇنى

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348-نۆ)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 850×1168 مىللىمېتىر، 1/32

باسما تاۋنىقى: 0.625

2004 - يىل 4 - ئاي 1 - نەشرى
2004 - يىل 4 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى: 1-4060

ISBN 7-228-08700-3

باھاسى (50 كىتاب): 190.00 يۈەن

مۇندەرىجە

1		بىرىنچى باب	ئومۇمىي پرىنسىپ
3		ئىككىنچى باب	ياۋايى ھايۋانلارنى قوغداش
5		ئۈچىنچى باب	ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇش
10		تۆتىنچى باب	قانۇن جاۋابكارلىقى
13		بەشىنچى باب	قوشۇمچە پرىنسىپ

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى مۇھاپىزەت قىلىش قانۇنى

(1988 - يىلى 11 - ئاينىڭ 8 - كۈنى 7 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك
خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 4 - يىغىنىدا ماقۇللانغان)

بىرىنچى باب ئومۇمىي پرىنسىپ

1 - ماددا قىممەتلىك، نەسلى قۇرۇپ كېتىش ئالدىدا
تۇرغان ياۋايى ھايۋانلارنى قوغداش، قۇتقۇزۇش، ياۋايى ھايۋانلار
بايلىقىنى قوغداپ، كۆپەيتىپ ۋە ئۇنىڭدىن مۇۋاپىق پايدىلىنىپ،
ئېكولوگىيەلىك تەڭپۇڭلۇقنى قوغداش ئۈچۈن بۇ قانۇن تۈزۈل-
دى.

2 - ماددا جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى تەۋەسىدە ياۋايى
ھايۋانلارنى قوغداش، بېقىش، كۆپەيتىش ۋە ئۇلاردىن پايدىلى-
نىشتا مۇشۇ قانۇنغا ئەمەل قىلىش كېرەك.

بۇ قانۇندا قوغداش بەلگىلەنگەن ياۋايى ھايۋانلار قۇرۇقلۇقتا
ۋە سۇدا ياشايدىغان قىممەتلىك، نەسلى قۇرۇپ كېتىش ئالدىدا
تۇرغان ياۋايى ھايۋانلارنى، قۇرۇقلۇقتا ياشايدىغان پايدىلىق يا-
كى مۇھىم ئىقتىسادىي، پەن تەتقىقات قىممىتىگە ئىگە ياۋايى
ھايۋانلارنى كۆرسىتىدۇ.

بۇ قانۇننىڭ ماددىلىرىدا تىلغا ئېلىنغان ياۋايى ھايۋانلار
ئالدىنقى تارماقتا قوغداش بەلگىلەنگەن ياۋايى ھايۋانلارنى كۆرسى-
تىدۇ.

سۇدا ياشايدىغان قىممەتلىك ۋە نەسلى قۇرۇپ كېتىش ئالدى-

دا تۇرغان ياۋايى ھايۋانلاردىن باشقا، سۇدا ياشايدىغان باشقا ياۋايى ھايۋانلارنى قوغداشتا، بېلىقچىلىق قانۇنىدىكى بەلگىلىمىلەر تەتبىقلىنىدۇ.

3 - ماددا ياۋايى ھايۋانلار بايلىقى دۆلەت ئىگىدارچىلىقىدا بولىدۇ.

دۆلەت ياۋايى ھايۋانلار بايلىقىنى قانۇن بويىچە كۆپەيتىپ پايدىلانغۇچى ئورۇن ۋە شەخسلەرنىڭ قانۇنىي ھوقۇق - مەنپەئەتىنى قوغدايدۇ.

4 - ماددا دۆلەت ياۋايى ھايۋانلارغا قارىتا بايلىقنى قوغداشنى كۈچەيتىش، پائال بېقىش، كۆپەيتىش، مۇۋاپىق پايدىلىنىش، فاجىئەنى يولغا قويىدۇ، ياۋايى ھايۋانلار ئۈستىدە ئىلمىي تەتقىقات ئېلىپ بېرىشنى ئىلھاملاندۇرىدۇ. ھۆكۈمەت ياۋايى ھايۋانلار بايلىقىنى قوغداش، ئىلمىي تەتقىقات ۋە بېقىش، كۆپەيتىش جەھەتلەردە نەتىجىسى كۆرۈنەرلىك بولغان ئورۇن ۋە شەخسلەرنى مۇكاپاتلايدۇ.

5 - ماددا جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى پۇقرالىرىنىڭ ياۋايى ھايۋانلار بايلىقىنى قوغداش مەجبۇرىيىتى بار، ئۇلار ياۋايى ھايۋانلار بايلىقىنى ئىگىلىۋېلىش ياكى ئۇنىڭغا بۇزغۇنچىلىق قىلىش قىلمىشلىرىنى پاش قىلىش ۋە بۇ ھەقتە ئەرز قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

6 - ماددا ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەر ياۋايى ھايۋانلار بايلىقىغا بولغان باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ياۋايى ھايۋانلار بايلىقىنى قوغداش، كۆپەيتىش ۋە ئۇنىڭدىن مۇۋاپىق پايدىلىنىش پىلانىنى ۋە تەدبىرلەرنى تۈزۈپ چىقىشى كېرەك.

7 - ماددا گوۋۇيۈەننىڭ ئورمانچىلىق، بېلىقچىلىققا مەسئۇل تارماقلىرى ئايرىم - ئايرىم ھالدا مەملىكەت بويىچە قۇرۇقلۇقتا ۋە سۇدا ياشايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇش خىزمىتىگە مەسئۇل بولىدۇ.

ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق ۋە بىۋاسىتە قاراشلىق شە-
 ھەرلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ ئورمانلىققا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلىرى-
 رى ئۆز مەمۇرىي رايونى دائىرىسىدىكى قۇرۇقلۇقتا ياشايدىغان
 ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇش خىزمىتىگە مەسئۇل بولىدۇ؛ ئاپتونوم-
 نوم ئوبلاستلىق، ناھىيىلىك ۋە شەھەرلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ قۇ-
 رۇقلۇقتا ياشايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇش خىزمىتىگە
 مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلىرىنى ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق ۋە
 بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك ھۆكۈمەتلەر بەلگىلەيدۇ.
 ناھىيىدىن يۇقىرى دەرىجىلىك يەرلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ بىر-
 لىقچىلىققا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلىرى ئۆز مەمۇرىي رايونى
 دائىرىسىدىكى سۇدا ياشايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇش خىزم-
 ىتىگە مەسئۇل بولىدۇ.

ئىككىنچى باب ياۋايى ھايۋانلارنى قوغداش

8 - ماددا دۆلەت ياۋايى ھايۋانلارنى ۋە ئۇلارنىڭ ياشاش
 مۇھىتىنى قوغدايدۇ، ھەرقانداق ئورۇن ۋە شەخسنىڭ قانۇنسىز
 ئوۋ ئوۋلىشى ياكى بۇزۇشىنى چەكلەيدۇ.

9 - ماددا دۆلەت قىممەتلىك ۋە نەسلى قۇرۇپ كېتىش
 ئالدىدا تۇرغان ياۋايى ھايۋانلارنى نۇقتىلىق قوغدايدۇ. دۆلەت
 نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار بىرىنچى دەرىجىلىك قوغ-
 دىلىدىغان ياۋايى ھايۋانلار ۋە ئىككىنچى دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان
 ياۋايى ھايۋانلار دەپ ئىككى خىلغا بۆلۈنىدۇ. دۆلەت نۇقتىلىق
 قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنىڭ نامى ۋە ئۇنى تەڭشەشنى گۇۋۇ-
 يۈەننىڭ ياۋايى ھايۋانلارغا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى بەلگىلەپ،
 گۇۋۇيۈەننىڭ تەستىقلاپ ئېلان قىلىشىغا يوللايدۇ.

يەرلىك ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار دۆ-
 لەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلاردىن باشقا، ئۆلكە،

ئاپتونوم رايون، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلەر نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى كۆرسىتىدۇ. يەرلىك ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنىڭ نامىنى ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك ھۆكۈمەتلەر بەلگىلەيدۇ ھەم ئېلان قىلىدۇ، گوۋۇيۈەنگە ئەنگە ئالدۇرىدۇ.

دۆلەت قوغدايدىغان پايدىلىق ياكى مۇھىم ئىقتىسادىي ۋە پەن تەتقىقات قىممىتىگە ئىگە قۇرۇقلۇقتا ياشايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنىڭ نامى ۋە ئۇلارنى تەخىشەشنى گوۋۇيۈەننىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى بەلگىلەيدۇ ۋە ئېلان قىلىدۇ.

10 - ماددا گوۋۇيۈەننىڭ ياۋايى ھايۋانلارغا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى ۋە ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرى دۆلەت ۋە يەرلىك ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ياشايدىغان ۋە كۆپىيىدىغان مۇھىم رايونلارنى ۋە سۇلارنى تەبىئىي قوغداش رايونىغا ئايرىپ، دۆلەت ۋە يەرلىك ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ۋە ئۇلار ياشايدىغان مۇھىتنى قوغداش، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىشى كېرەك.

تەبىئىي قوغداش رايونلىرىنى ئايرىش ۋە باشقۇرۇش گوۋۇيۈەننىڭ ئالاقىدار بەلگىلىمىلىرى بويىچە بېجىرىلىدۇ.

11 - ماددا ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل ھەر دەرىجىلىك مەمۇرىي تارماقلار مۇھىتنىڭ ياۋايى ھايۋانلارغا كۆرسىتىدىغان تەسىرىنى كۆزىتىشى ۋە تەكشۈرۈپ تۇرۇشى لازىم. مۇھىتنىڭ تەسىرى تۈپەيلىدىن ياۋايى ھايۋانلارغا زىيان - زەخمەت يەتكەندە، ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلار مۇناسىۋەتلىك تارماقلار بىلەن بىرلىكتە تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش كېرەك.

12 - ماددا قۇرۇلۇش تۈرلىرى دۆلەت ياكى يەرلىك

ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ياشايدىغان مۇھىتقا تەسىر يەتكۈزىدىغان بولسا، قۇرۇلۇش قىلدۇرغۇچى ئورۇن مۇھىتىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرايدىغانلىقى توغرىسىدا دوكلات سۈنۈشى كېرەك؛ مۇھىت ئاسراش تارماقلىرى تەستىقلاش ۋاقتىدا ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل ئوخشاش دەرىجىلىك مەمۇرىي تارماقلارنىڭ پىكرىنى ئېلىشى كېرەك.

13 - ماددا دۆلەت ۋە يەرلىك ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار تەبىئىي ئاپەتنىڭ تەھدىتىگە ئۇچرىغاندا، شۇ جايدىكى ھۆكۈمەتلەر ئۆز ۋاقتىدا قۇتقۇزۇش تەدبىرىنى قوللىنىشى كېرەك.

14 - ماددا دۆلەت ۋە يەرلىك ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى قوغداش يۈزسىدىن زىرائەتلەرگە زىيان يەتسە ياكى باشقا زىيان پەيدا بولسا، زىياننى شۇ جايدىكى ھۆكۈمەتلەر تولدۇرۇپ بېرىدۇ. تۆلەپ بېرىش چارىسىنى ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك ھۆكۈمەتلەر بەلگىلەيدۇ.

ئۈچىنچى باب ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇش

15 - ماددا ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلار ياۋايى ھايۋانلار بايلىقىنى تەكشۈرۈشى، قەرەللىك ئۇيۇشتۇرۇپ تۇرۇشى، ياۋايى ھايۋانلار بايلىقى ئارخىپى تۇرغۇزۇشى كېرەك.

16 - ماددا دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى ئوۋلاش، ئۆلتۈرۈش مەنىسى قىلىنىدۇ، پەن تەتقىقات، بېقىش، كۆپەيتىش، كۆرگەزمە قىلىش ياكى باشقا پەۋقۇلئادە ئەھۋال تۈپەيلىدىن دۆلەت بىرىنچى دەرىجىلىك قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى تۇتۇشقا توغرا كەلگەندە، گوۋۇيۈەننىڭ ياۋايى ھايۋان

لارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقىغا ئىلتىماس قىلىپ،
ياۋايى ھايۋانلارنى تۇتۇشقا رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى ئېلىش
كېرەك؛ دۆلەت ئىككىنچى دەرىجىلىك قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋان-
لارنى تۇتۇشقا توغرا كەلگەندە، ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق،
بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى
باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقىغا ئىلتىماس قىلىپ، تۇ-
تۇشقا رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى ئېلىش كېرەك.

17 - ماددا دۆلەت ياۋايى ھايۋانلارنى بېقىش ۋە كۆپەي-
تىشكە ئىلھام بېرىدۇ.

دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى باقىدىغان
ۋە كۆپەيتىدىغانلار رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى ئېلىشى كې-
رەك. رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسىنى باشقۇرۇش چارسىنى
گۇۋاھنامىنىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي
تارمىقى بەلگىلەيدۇ.

18 - ماددا دۆلەت نۇقتىلىق قوغدىمايدىغان ياۋايى ھايۋان-
لارنى ئوۋلايدىغانلار ئوۋلاش گۇۋاھنامىسى ئېلىشى ھەم ئوۋلاش
مىقدارىنى باشقۇرۇشقا بويسۇنۇشى كېرەك.

قوراللىق ئوۋچىلار ناھىيىلىك، شەھەرلىك ج خ ئورگانلى-
رىدىن قورال ئىشلىتىش گۇۋاھنامىسى ئېلىشى كېرەك.

19 - ماددا ئوۋچىلار تۇتۇشقا رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامى-
سى، ئوۋچىلىق گۇۋاھنامىسىدە بەلگىلەنگەن تۈر، سان، جاي
ۋە سۈرۈك بويىچە ئوۋ ئوۋلىشى لازىم.

20 - ماددا تەبىئىي قوغداش رايونلىرىدا، ئوۋ ئوۋلاش
مەنى قىلىنغان رايونلاردا ۋە ئوۋ ئوۋلاش مەنى قىلىنغان مەز-
گىلدە ئوۋ ئوۋلاش ۋە ياۋايى ھايۋانلارنىڭ ياشىشى ھەم كۆپىيىشى-
گە توسالغۇ بولىدىغان باشقا ھەرىكەتلەر مەنى قىلىنىدۇ.

ئوۋ ئوۋلاش مەنى قىلىنغان رايون، مەزگىل ۋە ئىشلىتىش
مەنى قىلىنغان ئوۋ قورالى ۋە ئۇسۇلىنى ناھىيىدىن يۇقىرى

دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەر ياكى ئۇلارنىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى بەلگىلەيدۇ.

21 - ماددا ھەربىي قوراللار، زەھەرلىك دورا ۋە پارتىلەش تىش دورىلىرى ئارقىلىق ئوۋ ئوۋلاش مەنى قىلىنىدۇ. ئوۋ مىللىتى ۋە ئوق - دورىلارنى ئىشلەپ چىقىرىش، سېتىش ۋە ئىشلىتىشنى باشقۇرۇش چارىسىنى گوۋۇيۈەننىڭ ئورمانچىلىققا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى جامائەت خەۋپسىزلىكى تارماقلىرى بىلەن بىرلىكتە قۇرۇپ چىقىپ، گوۋۇيۈەنگە تەستىقلىدى. تىپ يولغا قويىدۇ.

22 - ماددا دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى سېتىش ۋە سېتىۋېلىش مەنى قىلىنىدۇ. ئىلمىي تەتقىقات، بېقىش، كۆپەيتىش، كۆرگەزمە قىلىش قاتارلىق ئالاھىدە ئەھۋاللار تۈپەيلىدىن، دۆلەت بىرىنچى دەرىجىلىك قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى سېتىش، سېتىۋېلىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش زۆرۈر تېپىلغاندا، گوۋۇيۈەننىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى ياكى ئۇ ھوقۇق بەرگەن ئورۇنغا تەستىقلىتىش كېرەك؛ دۆلەت ئىككىنچى دەرىجىلىك قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى سېتىش، سېتىۋېلىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش زۆرۈر تېپىلغاندا، ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى ياكى ئۇ ھوقۇق بەرگەن ئورۇنغا تەستىقلىتىش لازىم.

دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى باققان، كۆپەيتكەن ئورۇن ۋە شەخسلەر بېقىش، كۆپەيتىشكە رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسىنى كۆرسىتىپ، ھۆكۈمەت بەلگىلەپ بەرگەن سېتىۋېلىش ئورۇنلىرىغا دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى بەلگىلىمە بويىچە سې-

تىپ بەرسە بولىدۇ.

سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى بازارغا كىرگەن ياۋايى ھايۋانلار ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇشى كېرەك.

23 - ماددا دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى ناھىيە تەۋەسىدىن ئاچىقىپ كېتىدىغانلار ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق ۋە بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى ياكى ئۇ ھوقۇق بەرگەن ئورۇنغا تەستىقلىدىشى لازىم.

24 - ماددا دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى ئېكسپورت قىلىشتا، جۇڭگو قاتارلىق خەلقئارا ئەھدىنامىدە ئىمپورت - ئېكسپورت قىلىش چەكلەنگەن ياۋايى ھايۋانلار ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى ئىمپورت - ئېكسپورت قىلىشتا، گۇۋۇيۈەننىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقىغا ياكى گۇۋۇيۈەنگە تەستىقلىتىش ھەمدە دۆلەتنىڭ نەسلى قۇرۇپ كېتىش ئالدىدا تۇرغان ياۋايى ھايۋانلارنى ئىمپورت - ئېكسپورت قىلىش ئىشلىرىنى باشقۇرۇش ئورگانلىرىدىن ئىمپورت - ئېكسپورت قىلىشقا رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى ئېلىش لازىم. تاموژىنلار ئىمپورت - ئېكسپورت قىلىشقا رۇخسەت قىلىشقا رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسىگە قاراپ تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزىدۇ.

پەن - تېخنىكا مەخپىيەتلىكىگە كىرىدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى گۇۋۇيۈەننىڭ مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلىرى بويىچە ئېكسپورت قىلىش لازىم.

25 - ماددا تۇتۇشقا ئالاھىدە رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى، ئوۋچىلىق گۇۋاھنامىسى، بېقىش، كۆپەيتىشكە رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى ۋە ئىمپورت - ئېكسپورت قىلىشقا رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسىگە قاراپ تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزىدۇ.

سەت قىلىش گۇۋاھنامىسىنى ياسىۋېلىش، ھايىنىغا سېتىش، ئۆتۈنۈپ بېرىش مەنىسى قىلىنىدۇ.

26 - ماددا چەت ئەللىكلەر جۇڭگو تەۋەسىدە دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى دالىدا تەكشۈرۈش ياكى دالىدا فىلىمغا ۋە سىنئالغۇغا ئېلىشتا، گوۋۇيۈەننىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى ياكى ئۇ ھوقۇق بەرگەن ئورۇنغا تەستىقلىتىش كېرەك.

چەت ئەللىكلەرگە ئېچىۋېتىلىدىغان ئوۋ ئوۋلاش ئورۇنلىرىدىن تەسىس قىلىشتا، گوۋۇيۈەننىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقىغا تەستىقلىتىش كېرەك.

27 - ماددا ياۋايى ھايۋانلار ۋە ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرى تىجارىتى بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلار ياۋايى ھايۋانلار بايلىقىنى قوغداش - باشقۇرۇش ھەققى تاپشۇرۇشى كېرەك. ھەق ئېلىش ئۆلچىمى ۋە چارىسىنى گوۋۇيۈەننىڭ ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقى مالىيە ۋە مال باھا تارماقلىرى بىلەن بىرلىكتە بەلگىلەپ، گوۋۇيۈەنگە تەستىقلاتقاندىن كېيىن يولغا قويىدۇ.

28 - ماددا ياۋايى ھايۋانلارنى تۇتۇش تۈپەيلىدىن زىرائەتلەرگە زىيان يەتسە ياكى باشقا زىيان كېلىپ چىقسا، زىياننى ياۋايى ھايۋانلارنى ئوۋلىغانلار مەسئۇل بولۇپ تۆلەيدۇ.

29 - ماددا مۇناسىۋەتلىك يەرلىك ھۆكۈمەتلەر تەدبىر قوللىنىپ، ياۋايى ھايۋانلار كەلتۈرىدىغان زىياننىڭ ئالدىنى ئېلىشى ۋە ئۇنى تىزگىنلەپ، ئادەم ۋە چارۋا ماللارنىڭ بىخەتەرلىكىگە ۋە دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق ئىشلەپچىقىرىشىغا كاپالەتلىك قىلىشى لازىم.

30 - ماددا يەرلىك ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ۋە دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان باشقا ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇش چارىسىنى ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق

ۋە بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك خەلق قۇرۇلتايلىرىنىڭ دائىمىي كومىتېتى بەلگىلەيدۇ.

تۆتىنچى باب قانۇن جاۋابكارلىقى

31 - ماددا دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى قانۇنسىز تۇتقان ۋە ئۆلتۈرگەنلەرنىڭ جىنايىتى ئىشلار جاۋابكارلىقى دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان قىممەتلىك، نەسلى قۇرۇپ كېتىش ئالدىدا تۇرغان ياۋايى ھايۋانلارنى تۇتقان ۋە ئۆلتۈرگەن جىنايەتچىلەرنى جازالاش توغرىسىدىكى قوشۇمچە بەلگىلىمىگە ئاساسەن سۈرۈشتۈرۈلىدۇ.

32 - ماددا بۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىگە خىلاپلىق قىلىپ، ئوۋ ئوۋلاش مەنىسى قىلىنغان رايونلاردا، ئوۋ ئوۋلاش مەنىسى قىلىنغان مەزگىلدە ياكى مەنىسى قىلىنغان قورال ۋە ئۇسۇلدا ياۋايى ھايۋانلارنى ئوۋلىغانلارنىڭ ئوۋلىرى، ئوۋ قوراللىرى ۋە قانۇنسىز تاپاۋىتىنى ياۋايى ھايۋانلارغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلار مۇسادىرە قىلىدۇ ۋە ئۇلارغا جەزىمانە قويىدۇ. قىلمىشى ئېغىرلىرى، جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلەرنىڭ جىنايىتى ئىشلار جاۋابكارلىقى جىنايىتى ئىشلار قانۇنىنىڭ 130 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمە بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ.

33 - ماددا بۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىلەرگە خىلاپلىق قىلغان، ئوۋچىلىق گۇۋاھنامىسى ئالمىغان ياكى ياۋايى ھايۋانلارنى ئوۋلاشتا ئوۋچىلىق گۇۋاھنامىسىدىكى بەلگىلىمە بويىچە ئىش قىلمىغانلارنىڭ ئوۋلىرىنى ۋە قانۇنسىز تاپاۋىتىنى ياۋايى ھايۋانلارغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماق مۇسادىرە قىلىدۇ ۋە ئۇلارغا جەزىمانە قويىدۇ ھەمدە ئۇلارنىڭ ئوۋ قوراللىرىنى مۇسادىرە قىلسا، ئوۋچىلىق كىنىشكىسىنى تارتىۋالسا بولىدۇ. بۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىلەرگە خىلاپلىق قىلىپ، قورال ئىش-

لىتىش گۇۋاھنامىسى ئالماي، ياۋايى ھايۋانلارنى ئوۋلىغانلارنى ج خ ئورگانلىرى ئامانلىق ساقلاش ئىشلىرى بويىچە باشقۇرۇش ۋە جازالاش نىزامىدىكى بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن جازالايدۇ.

34 - ماددا بۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىلەرگە خىلاپلىق قىلىپ، تەبىئىي قوغداش رايونى، ئوۋ ئوۋلاش مەنى قىلىنغان رايونلاردا، دۆلەت ياكى يەرلىك ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ياشايدىغان ۋە كۆپىيىدىغان ئورۇنلارنى بۇزغۇنچىلىققا ئۇچراتقانلارنى ياۋايى ھايۋانلارغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماق بۇزغۇنچىلىق قىلمىشىنى توختىتىشقا بۇيرۇيدۇ. بۇزغۇنچىلىققا ئۇچرىغان جاينى ئەسلىگە كەلتۈرۈش مۇددىتىنى بەلگىلەپ بېرىدۇ ۋە ئۇلارغا جەزىمانە قويىدۇ.

35 - ماددا بۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىلەرگە خىلاپلىق قىلىپ، دۆلەت ياكى يەرلىك ئورۇنلار نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلار ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى ساتقان، سېتىۋالغان، يۆتكىگەن ۋە ئېلىپ يۈرگەنلەرنىڭ نەرسە - كېرەكلىرىنى ۋە قانۇنسىز تاپاۋىتىنى سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى مۇسادىرە قىلىدۇ، شۇنىڭغا قوشۇپ جەزىمانە قويسىمۇ بولىدۇ.

بۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىلەرگە خىلاپلىق قىلىپ، دۆلەت نۇقتىلىق قوغدايدىغان ياۋايى ھايۋانلارنى ۋە ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى ساتقان، سېتىۋالغانلارنىڭ قىلمىشى ئىشلىرى، ھايانكەشلىك، ئەتكەسچىلىك جىنايىتى شەكىللەندۈرگەنلىرىنىڭ جىنايىتى ئىشلار جاۋابكارلىقى جىنايىتى ئىشلار قانۇندىكى مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن سۈرۈشتۈرۈلىدۇ.

مۇسادىرە قىلىنغان نەرسە - كېرەكلىرىنى ياۋايى ھايۋانلارغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماق ياكى ئۇ ھوقۇق بەرگەن ئورۇن بەلگىلەمە بويىچە بىر تەرەپ قىلىدۇ.

36 - ماددا ياۋايى ھايۋانلار ياكى ئۇلارنىڭ مەھسۇلاتلىرى

رىنى قانۇنسىز ئىمپورت - ئېكسپورت قىلغانلارنى تاموژنا تاموژنا قانۇنىغا ئاساسەن جازالایدۇ، قىلمىشى ئېغىرلىرى، جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلىرىنىڭ جىنايىتى ئىشلار جاۋابكارلىقى جىنايىتى ئىشلار قانۇنىدىكى ئەتكەسچىلىك جىنايىتىگە دائىر بەلگىلىمىلەر بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ.

37 - ماددا ياۋايى ھايۋانلارنى تۇتۇشقا ئالاھىدە رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى، ئوۋچىلىق گۇۋاھنامىسى، بېقىش، كۆپەيتىشكە رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى ياكى ئىمپورت - ئېكسپورت قىلىشقا رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسىنى ياسىۋالغان، ھايىنىغا ساتقان ۋە ئۆتۈنۈپ بەرگەنلىرىنىڭ گۇۋاھنامىسىنى ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلار ياكى سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى تارتىۋالىدۇ، قانۇنسىز تاپاۋىتىنى مۇسادىرە قىلىدۇ ۋە شۇنىڭغا قوشۇپ جەزىمانە قويسىمۇ بولىدۇ.

تۇتۇشقا ئالاھىدە رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى ياكى ئىمپورت - ئېكسپورت قىلىشقا رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسىنى ياسىۋالغان ۋە ھايىنىغا ساتقانلاردىن قىلمىشى ئېغىرلىرى، جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلىرىنىڭ جىنايىتى ئىشلار جاۋابكارلىقى جىنايىتى ئىشلار قانۇنىنىڭ 167 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمە بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ.

38 - ماددا ياۋايى ھايۋانلارنى باشقۇرۇشقا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلاردىكى خىزمەتچىلەر خىزمەتكە ئېتىبارسىز قارىغان، ھوقۇقىدىن قالايىمقان پايدىلانغان، ئۆز نەپسىگە چوڭ تارتىپ ساختىپەزلىك قىلغان بولسا، ئۆزى تۇرۇشلۇق ئورۇنلار ياكى يۇقىرى دەرىجىلىك مەسئۇل ئورگانلار ئۇلارغا مەمۇرىي چارە كۆرىدۇ، قىلمىشى ئېغىرلىرى، جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلىرىنىڭ جىنايىتى ئىشلار جاۋابكارلىقى قانۇن بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ.